

"Vi ger oss ALDRIG!" sa regeringens aktionsgrupp mot narkotika 1990. Politikerna skulle göra "Rent hus med knarket". Vad hände med de parollerna? Med den här plattformen vill vi påminna om gamla löften, och peka på vilka nya tag som krävs för att nå målet – ETT NARKOTIKAFRITT SAMHÄLLE.

Sverige är ett av få länder i världen som – med hjälp av en konsekvent politik – uppvisat framgångar i kampen mot narkotika och missbruk. En liberal period med utdelning av droger och en restriktiv period gör att vi kan jämföra. Den liberala politiken ledde till att antalet missbrukare exploderade, medan den restriktiva politiken gjorde att missbruket och narkotikahandlingen minskade.

Sedan mitten av 90-talet går utvecklingen åt fel håll, den svenska politiken har sakta ändrat kurs. Officiellt säger vi oss vara restriktiva, men det konkreta myndighetsarbetet har en egen narkotikaliberal agenda.

Några tiotusental narkomaner lider i Sverige av sitt beroende, och av dess sociala och somatiska följder. Mångdubbelt fler drabbas av narkotikan – som vänner, anhöriga eller brottsoffer. Det är till stor del de grava missbrukarna som langar narkotika till andra missbrukare och till ungdomar.

Regeringens narkotikapolitiska ledarskap är halvhjärtat. Vissa goda ambitioner finns, och en del bra verksamheter initieras av exempelvis Mobilisering mot narkotika. Men de verkligt effektiva insatserna lyser med sin frånvaro.

Alla förslag om avkriminalisering måste tillbakavisas, och vi avvisar helt en uppdelning i "lätta" och "tunga" droger. Vi, som representerar 20 olika organisationer, ställer tillsammans följande tio krav på regeringen.

1. Följ den folkliga opinionen

Den starka folkliga opinionen är en förutsättning för att nå ett narkotikafritt samhälle. Trots att myndigheterna inte levt upp till sitt ansvar, och lämnat många missbrukare åt sitt öde, har inte situationen blivit så illa som den kunde ha blivit. Detta beror på vanliga människors starka ställningstagande mot narkotika. Med engagemang och civilkurage anmäler de langare till polisen, håller sina barn borta från riskmiljöer och håller sina skolor och bostadsmiljöer fria från narkotika.

2. Förstärk kontrollpolitiken och gör tidiga insatser

Kontrollarbetet mot droger måste stärkas. Att bekämpa tillgången hjälper det preventiva arbetet. Samtidigt är de enskilda missbrukarna narkotikaproblemets motor. Tullen har en viktig uppgift i att ingripa mot småskalig smuggling. Polis och rättsvårdande myndigheter måste få resurser för att kunna arbeta effektivt: varje län ska ha narkotikarotlar och de större städerna även gatulangningsgrupper och ungdomsgrupper. Narkotikamissbruk kan och ska upptäckas tidigt. Då kan det även brytas

tidigt, och därmed minskas efterfrågan. Sverige har en utmärkt lagstiftning – använd den aktivt!

3. Gör det förebyggande arbetet trovärdigt

Att ungdomar ibland har en positiv attityd till narkotika, beror på samhällets oförmåga att ta sitt ansvar. Det råder ett stort avstånd mellan visionen om ett narkotikafritt samhälle och den faktiska verkligheten. När samhället tillåter en öppen drogmarknad brister det i trovärdighet. Även kursändringen i alkoholpolitiken – med sänkta skatter som kommer att leda till högre konsumtion – får konsekvenser. Inte bara för ungdomars drickande, utan även för deras narkotikamissbruk. Skolan måste stödja drogfrihet genom olika program, drogtestar och tidiga insatser för ungdomar i riskzonen. Undervisning om beroende och livskunskap bör slås fast i läroplanen.

4. Ta fram kunskap genom forskning

Vår kunskap om missbruk har allvarliga brister. Det saknas studier där man följer ett urval av missbrukare under flera år och gör upprepade mätningar. Narkomaner är ofta storkonsumenter av socialvård, sjukvård och kriminalvård. Detta till enorma kostnader. Vi behöver veta hur mycket olika slags behandlingar kostar och vilken effekt de har, och vi behöver vetenskapligt prövade metoder för drogprevention. Förebyggande arbete följs upp i vissa forskningsprojekt, medan sekundärpreventiva insatser (främst ungdomar i riskzonen) inte följs upp alls. Vid Sveriges socionomutbildningar är undervisningen i beroendekunskap mycket knapphändig, vid lärarhögskolorna är den obefintlig.

5. Erkänn och stöd självhjälsorganisationerna

Varje dag träffas tusentals narkomaner i olika självhjälsgrupper. Utvecklingen på det här området är stark och glädjande. Uppenbarligen får fler hjälp i sådana självhjälsgrupper än inom den kommunala socialtjänsten. Frivilligorganisationer har lång erfarenhet av prevention, vård, rehabilitering, medberoendestöd och återanpassning till ett liv utan missbruk. Deras insatser måste dels följas upp med forskning, dels få aktivt stöd av samhället.

6. Respektera missbrukares rätt till vård och behandling

För den etablerade narkomanen är det en lång process att sluta missbruka. Den processen kan påskyndas med uppsökande verksamhet, motivationsarbete och i vissa fall tvångsvård. I dag förvägras många missbrukare behandling och rehabilitering. Men det är en rättighet att få vård för att kunna bryta med sitt missbruk. För de mest utslagna måste tvångsvård användas. Det måste också finnas en laglig möjlighet att omvandla frivillig vård till tvångsvård om inte insatserna leder till drogfrihet. Behandling och eftervård måste prioriteras och effektiviseras.

7. Gör fängelserna narkotikafria

Narkotikafria fängelser borde vara en självklarhet. Sverige har flera exempel på framgångsrika behandlingsmetoder inom kriminalvården. Men politiker har ofta stillatigande accepterat att dessa verksamheter monterats ned. Det ska löna sig för den intagne att sköta sig. En narkotikafri fängelsetid måste vara både en rättighet och en skyldighet för honom eller henne. Frivilligorganisationer och självhjälsgrupper gör flera

rehabiliterande insatser inom kriminalvården med goda resultat. Dessa behöver mer stöd.

8. Medikalisera inte narkotikaproblemet

Kommunerna monterar ned sina behandlingsinsatser, läkemedelsindustrin och sjukvården ökar i stället sina. Bra drogfri vård ersätts av substitutionsbehandlingar (Subutex och metadon) och fria sprutor. Detta är uttryck för uppgivenhet och ett steg mot avkriminalisering av narkotikahandlingen. Under 90-talet inrättade regeringen en aktionsgrupp mot narkotika. Anna Lindh, som ingick i gruppen, sa då: ”Jag ser till exempel debatten om fria sprutor som en del av avkriminaliserings- och liberaliseringsdebatten, även om jag väl vet att anhängarna till fria sprutor i övrigt ansluter sig till den restriktiva narkotikapolitiken. Fria sprutor till narkomaner ger tvetydiga signaler såväl till missbrukarna själva och ungdomar i riskzonen som till alla dem som jobbar på fältet. Tvetydiga budskap till fältarbetare inom narkomanvården är ett slag i ansiktet mot människor vars arbetssituation ändå är fylld av påfrestningar. Vi måste ge tydliga, och framför allt *entydiga*, budskap och inte falla undan för liberaliseringstendenserna.”

9. Stoppa legal langning

Tunga missbrukare får en stor del av sin narkotika via recept. Läkare som skriver ut legala droger till narkomaner håller dem kvar i sitt beroende. Denna del av narkotikatillgången är lätt att kontrollera bort. Register över alla recept på narkotikaklassade läkemedel som förskrivs måste upprättas. Läkare som förser missbrukare med narkotika måste betraktas som langare och dömas i domstol. Inte dras inför någon tandlös ”ansvarsnämnd”.

10. Arbeta tillsammans mot ett mål

Vi vill åter citera regeringens aktionsgrupp mot narkotika i början av 90-talet. Departementsrådet Jakob Lindberg sa då: ”Samverkan mellan statliga, regionala och lokala myndigheter inom det narkotikapolitiska området är och förblir nyckeln till en framgångsrik narkotikapolitik... Inget område kan notera framgång i sitt arbete om inte insatserna sker i samverkan med andra aktörer på området. Informationsinsatser mot narkotikamissbruk är meningslösa om det inte understöds av socialtjänsten och polisen. Endast samstämmighet ger informationsinsatserna trovärdighet. Polisens insatser mot gatuhandeln hänger i luften om inte socialtjänsten har beredskap att ta hand om de ungdomar som polisen griper. Socialtjänsten hamnar i en omöjlig situation om inte polisen intervenerar mot gatuhandeln.”